

BVD / SBP

- rapportage over internationale ontwikkelingen
feiten en achtergronden die van belang
kunnen zijn voor de binnenlandse veiligheid

Nr. A84/053

23 juli 1984

's PROBLEMEN EN DE HOUDING VAN HET OOSTBLOK (IVd)

In dit stuk wordt ingegaan op de contacten tussen Hongarije en de PLO en op de Hongaarse opstelling inzake de meningsverschillen onder de Palestijnen.

In de verslagperiode (januari 1983 - april 1984) liep Boedapest inzake deze problematiek aardig in de pas met Moskou, zij het dat de Hongaren anders dan de Sovjets wel expliciet steun betuigden aan het Palestijnse "recht op terugkeer".

Opvallend was het dat de Hongaarse staatstelevisie enkele malen vraag-gesprekken met leiders van de Al Fatah-rebellen uitzond en in de loop van oktober 1983 zelfs een topfunctionaris van de CP-Libanon voor de camera liet verklaren dat 's mensen betrokken waren geweest bij een eerder die maand in Tripoli aangericht bloedbad onder communisten. Tenslotte bracht PFLP-leider najaar 1983 voor het eerst een officieel bezoek aan Boedapest.

's problemen en de houding van het Oostblok (IVd)

----- in Hongarije

Op 10 maart 1983 arriveerde een PLO-delegatie geafficheerde Palestijnse afvaardiging in Boedapest *). De bezoekers, naar moet worden aangenomen allen leden van Al Fatah, werden geleid door (CC/Fatah, hoofd 'Verenigd Veiligheidsapparaat') en kwamen uit Praag. De Palestijnen werden verwelkomd door BiZa-minister , die onder andere het veiligheids- en politieapparaat in zijn portefeuille heeft. vertrok op 14 maart naar Koeweit.

Over de activiteiten van de delegatie is in de pers inhoudelijk niets meegedeeld. In de loop van een vraaggesprek **) werd weliswaar gevraagd naar het door hem in Boedapest gevoerde overleg, maar daarop antwoordde hij nietszeggend voldaan te zijn over "de besprekingen met staats- en partijfunctionarissen" en gaf hij alleen maar aan te hebben gesproken over een komend bezoek aan Hongarije van "een hogere Palestijnse afvaardiging". Hij besloot het interview met een dankbetuiging aan de Hongaren voor hun "actieve solidariteit" met de Palestijnse strijd. Na zijn vertrek uit Hongarije berichtte een Palestijns radiostation ***) dat enige socialistische landen had bezocht om de resultaten van de in februari gehouden zitting van de PNC toe te lichten. De summiere berichtgeving van de Hongaarse pers kan evenwel nauwelijks anders worden uitgelegd dan dat daarmee niet het hoofdthema van de besprekingen was aangegeven : bezoeken met een puur politiek karakter plegen namelijk in deze media vrij uitgebreid aandacht te krijgen. De begroeting door minister die verantwoordelijk is voor politie- en veiligheidsaangelegenheden kan wel eens indicatief zijn geweest voor de aard van de besproken onderwerpen.

Een opmerkelijk vraaggesprek

In het reeds gememoreerde interview met het partijdagblad 'Nepszabadsag' verklaarde , die zoals bekend eertijds de grote man was achter de wereldwijd uitgevoerde aanslagen van de "Zwarte September Organisatie" (BSO), dat de PLO alle offensieve acties buiten de door Israël bezette gebieden veroordeelt, ongeacht de dader. Aangezien de bij de PLO aange

*) 'Radio Boedapest' dd. 10-3-1983.

**) 'Nepszabadsag' (Hongarije) dd. 15-3-1983.

sloten verzetsbewegingen ook aanslagen uitvoeren tegen civiele doelen in Israël zelf en deze publiekelijk claimen, rekent het eigenlijke grondgebied van deze staat blijkbaar ook tot de bezette gebieden. Volgens gold het door de PLO uitgevaardigde verbod ook "de dissidenten" (lees: de zgn. -groep) die aanslagen hadden gepleegd op synagoges in België, Oostenrijk e.d. Veelzeggend genoeg noemde hij in dit verband niet de acties tegen Israëlische diplomaten, zoals die tegen de ambassadeur in Londen in juni 1982. Hij zei de aanslagen op Joodse religieuze centra met name te veroordelen omdat zij zonder onderscheid tegen alle Joden zijn gericht. Volgens hen strijdt het Palestijnse verzet alleen tegen de zionistische beweging, die de Palestijnse rechter op een vaderland en een onafhankelijke staat verwerpt. Afgaande op de uitlatingen van kunnen Joden, die zich veilig willen voelen, zich maar beter buiten Israël gaan vestigen en zich verre houden van Israëlische vertegenwoordigers in het buitenland.

Ontmoette leden Israëlische vredesbeweging ?

Van 9 tot 16 maart verbleef op uitnodiging van de 'Nationale Vredesraad' in Boedapest een delegatie van de brede Israëlische vredesbeweging, waarvan onder andere vertegenwoordigers van 'Vrede Nu' deel uitmaakten.

Blijkbaar gaf het samenvallen van dit bezoek met het verblijf van aanleiding tot geruchten, want op 14 maart gaf het Palestijnse persbureau Wafa een verklaring uit waarin met nadruk werd gesteld dat suggesties als zou in Hongarije leiders van de Israëlische vredesbeweging hebben ontmoet, iedere grond missen. Niettemin maakte de bekende Israëlische vredesactivist in zijn toespraak voor de later die maand in Den Haag gehouden bijeenkomst van de 'Parlementaire Vereniging voor Euro-Arabische Samenwerking' melding van "een recente ontmoeting in Boedapest tussen en leiders van Vrede Nu". beweest met deze opmerking zeker geen dienst : omdat 'Vrede Nu' nadrukkelijk geen anti-zionistische beweging wil zijn, wijzen radicale en extreme Palestijnen namelijk iedere vorm van contactoefening met (leden van) deze groepering af.

Contacten met de 'Rakach', de onder in Israël wonende Arabieren veel aanhang genietende CP-Israël, kunnen overigens vanwege het anti-zionis-

tische karakter van deze orthodoxe, Moskou-gezinde partij in alle openheid plaats vinden. Zo ontmoette een PLO-delegatie onder leiding van (PLO/EC, CC/Fatah, voorzitter Palestijns-Sovjetrussische vriendschapsvereniging) op 23 en 24 maart in Praag een afvaardiging van die CP. Bij die gelegenheid zou de Rakach-delegatie zelfs steun hebben toegezegd aan het Palestijnse "recht op terugkeer" *).

----- op bezoek

Een door secretaris-generaal geleide DFLP-delegatie kwam op 27 maart in de Hongaarse hoofdstad aan. De reis werd gemaakt op uitnodiging van het Hongaarse 'Solidariteitscomité' **). De Palestijnen vertrokken op 3 april naar Bulgarije.

Aan het eind van het bezoek werd een communiqué uitgegeven ***), waarin viel te lezen dat de delegatie onder andere ontmoetingen had met , de toenmalige secretaris buitenland van het Centrale Comité van de MSZMP (de Hongaarse CP), met , plv. BuZa-minister en met , de secretaris-generaal van het Hongaarse 'Patriottische Volksfront' ****). De DFLP-ers bezochten voorts het secretariaat van de Hongaarse 'Nationale Vredesraad'. De echte besprekingen, die "hartelijke en vriendschappelijk" werden genoemd, werden gevoerd met een afvaardiging van het 'Solidariteitscomité' onder leiding van voorzitter . Beide partijen veroordeelden bij die gelegenheid de Camp David-Akkoorden en het plan- en betoonden zich voorstanders van een internationale conferentie onder auspiciën van de VN. Volgens een afzonderlijk persbericht over dit overleg *****) had zijn gastheer verzekerd dat het DFLP" uit

-
- *) 'Tanjug' (Joegoslavië) dd. 27-3-1983.
 - **) Van dit comité kan ongeveer hetzelfde gezegd worden als van zijn Oostduitse naamgenoot (zie Focus nr. A84/050 dd. 19-7-1984, blz.8
 - ***) 'MTI' (Hongarije) dd. 2-4-1983.
 - ****) Dit Volksfront is de alle politieke en maatschappelijk groeperingen overkoepelende organisatie die de leidende rol van de MSZMP erkent. Het verbaast daarom niet dat tevens lid CC/MSZMP is. Voorts is hij nog minister voor cultuur en informatie.
 - *****) 'MTI' dd. 29-3-1983.

is op versterking van de PLO en van de anti-imperialistische eenheid van alle Palestijnse en pan-Arabische krachten in de geest van de in Algiers door de PNC aanvaarde resoluties". De Palestijnse leider dankte bij die gelegenheid voor de "actieve solidariteit" van de Hongaren; in de slotverklaring was overigens slechts sprake van dank voor "steun".

Tijdens een persconferentie *) onthulde dat "imperialistische kringen" begin maart via Jordanië, Egypte, Saoedi-Arabië en Marokko de PLO in een ultimatum hadden opgeroepen de Jordaanse koning te autoriseren om namens de Palestijnen aan vredesoverleg in het kader van het plan- deel te gaan nemen.

De Palestijn onderstreepte voorts, dat zijn volk nimmer "slappe compromissen heeft aanvaard", maar integendeel "onverminderd vast is blijven houden aan zijn oorspronkelijke grondgebied, waarvan het weliswaar is verdreven, maar waarheen het nog steeds zo spoedig mogelijk hoopt terug te keren".

Het was veelzeggend dat het Hongaarse persbureau vrij uitgebreid aandacht schonk aan deze uitlatingen van de DFLP-leider, zeker als bedacht wordt dat de persconferentie werd gegeven op het moment dat PLO-voorzitter zich in Amman bevond voor beslissend overleg met de Jordaanse vorst **).

----- in Hongarije

Op 19 april arriveerde de PLO-voorzitter vanuit Praag in Boedapest voor een officieel bezoek op uitnodiging van partijleider en staatshoofd . De volgende dag reisde hij door naar Boekarest.

Na afloop van de besprekingen met , en CC/MSZMP-secretaris werd een communiqué uitgegeven ***). Daarin heette het dat het overleg had plaatsgevonden in "een sfeer van vriendschap en solidariteit

*) 'MTI' dd. 1-4-1983.

**) Vgl. Focus nr. A84/037 dd. 24-5-1984, blz. 6.

***) 'Nepszabadsag' dd. 21-4-1983.

Beide zijden verwelkomden het plan-Fez en het plan- en keerden zich tegen oplossingen via afzonderlijke overeenkomsten (lees: het plan) die volgens hen de Palestijnse rechten verwaarloosden. Voorts benadrukten zij de noodzaak van Arabische eenheid en de verdere versterking van "de alliantie tussen de PLO en andere eenheden van de Arabische nationale bevrijdingsbeweging en de socialistische landen". De Hongaren gaven de verzekering dat de Palestijnen konden rekenen op hun voortdurende solidariteit. Volgens de slotverklaring betuigden beide partijen steun aan het Palestijnse "recht op terugkeer". Boedapest ging hiermee verder dan Moskou en Praag en sloot zich aan bij Sofia *).

Tijdens een persconferentie in de Hongaarse hoofdstad ontkende het bestaan van een ultimatum, dat hem volgens in maart via gematigde Arabische staten zou zijn gesteld. Deze ontkenning was opmerkelijk, niet in het minst omdat het Hongaarse persbureau de mededeling van internationaal had verspreid.

Hongaarse voorlichting

Eind juni, nadat PLO-voorzitter uit Syrië was gezet, bracht de Hongaarse televisie via een serie interviews haar kijkers op de hoogte van de conflicten onder de Palestijnen. De keus van de gesprekspartners was opvallend. Er werden namelijk vraaggesprekken uitgezonden met (politicus leider van de Al Fatah-rebellen), met overste (militair leider van de muiters), met (secretaris-generaal PFLP) en met . Opmerkelijk was niet alleen dat en in de gelegenheid werden gesteld hun kritiek op de top van de PLO en Al Fatah te spuien, maar ook dat de interviewer zich in de loop van het gesprek met liet ontvallen in Libanon gemerkt te het dat de opposanten onder de Palestijnen over nogal wat aanhang beschikten en , welke laatste pikant genoeg werd geïntroduceerd als medestander van , verklaarden allebei dat zij weliswaar eisen van de dissidenten steunden, maar munitie als methode afwezen.

*) Vgl. Focus nr. A84/048 dd. 17-7-1984, blz. 6. Zoals bekend namen de Tsjechoslowaken eerst in februari 1984 dit recht ook op in een verklaring.

opnieuw op bezoek

Een Al Fatah-delegatie onder leiding van *) arriveerde op 21 juli in Boedapest op uitnodiging van het ministerie van Buitenlandse Zaken. De groep werd verwelkomd door hoge vertegenwoordigers van de ministeries van BuZa en - interessant gegeven- van BiZa. werd bij deze gelegenheid verrassend aangeduid als plv. hoofd van de afdeling internationale relaties van de PLO **). De Palestijnen voerden overleg met , lid politburo MSZMP en CC/MSZMP-secretaris agitprop, met , hoofd CC/MSZMP-afdeling buitenland en met , staatssecretaris BuZa, , staatssecretaris BiZa (en , plv. BuZa-minster. Op 24 juli reisde de afvaardiging door naar Sofia.

De Hongaarse televisie zond ter gelegenheid van het bezoek een vraaggesprek met uit, waarin hij enkele opmerkelijke uitspraken deed. Zo bleek hij te twifelen aan de vastberadenheid van het Syrische verzet tegen de plannen van de VS en stelde hij dat de USSR, die alleen uit is op Arabische eenheid, daarom zowel achter Syrië als achter de PLO stond. Voorts verklaarde hij zich solidair met de hervormingseisen van de muiters, maar veroordeelde hij verschillende politieke verlangens van de rebellen, zoals de verwerping van het plan-Fez en het plan- en de afwijzing van een eventuele confederatie met Jordanië. Curieus genoeg confronteerde de interviewer met speculaties dat hij zou gaan opvolgen. De Palestijn reageerde dat hij die post steeds uit de weg was gegaan en er ook nu niet op uit was, maar dat zijn volksgenoten en hun instellingen in dezen de beslissende stem hadden. De journalist sloot dit item af met een intrigerend "we zullen zien".

*) Het ging naar alle waarschijnlijkheid om dezelfde delegatie die eerder in de maand in de DDR en de CSSR had verbleven en later nog Bulgarije bezocht; het doel van het bezoek is ongetwijfeld ook overeenkomstig geweest (vgl. Focus nr. A84/047 dd. 4-7-1984, blz. 6).

**) 'MTI' dd. 25-7-1983.

in Boedapest

Op uitnodiging van het 'Patriottisch Volksfront' bracht de pro-Syrische (PLO/EC, voorzitter 'Palestijnse Vredesraad', lid 'Wereldvredesraad') van 21 augustus tot 11 september een bezoek aan Hongarije *). Tijdens het bezoek sprak de Palestijn met , secretaris-generaal 'Patriottisch Volksfront', en , plv. BuZa-minister. De werkelijke besprekingen werden gevoerd met delegaties van het 'Solidariteitscomité' en van de 'Nationale Vredesraad'. Beide zijden verklaarden het plan-Fez en het plan- te steunen en de overeenkomsten die de Palestijnse rechten veronachtzamen (lees : het plan-) af te wijzen. Voorts onderstreepten zij het belang van Arabische eenheid tegen "de imperialistische bedoelingen".

bezoekt Hongarije

Een PFLP-delegatie onder leiding van secretaris-generaal verbleef van 26 september tot 3 oktober op uitnodiging van het 'Solidariteitscomité' in Hongarije. Het was het eerste officiële bezoek van aan dit land **). De gasten spraken tijdens hun verblijf onder andere met , met en met , die inmiddels CC/MSZMP-secretaris buitenland was geworden. De eigenlijke besprekingen werden gevoerd met een delegatie van het 'Solidariteitscomité' bestaande uit voorzitter , vice-voorzitster ***) en secretaris . dankte de Hongaren voor hun "veelzijdige en effectieve steun" aan de Palestijnse strijd.

Op 30 september gaf de radicale Palestijnse leider een persconferentie bij welke gelegenheid hij zei dat zijn bezoek bijdroeg aan de versterking van de banden tussen het PFLP en het 'Solidariteitscomité'. Inzake de inter-Palestijnse situatie merkte hij op dat "de gebeurtenissen in Beiroet zekere verschillen van inzicht aan de oppervlakte hadden gebracht, die

*) 'MTI' dd. 13-9-1983.

**) 'MTI' dd. 27-9-1983.

***) Mevrouw is tevens lid CC/MSZMP.

****) 'MTI' dd. 30-9-1983.

de eenheid verzwakken". In een analyse van de oorzaken van de spanning stelde dat "de leiding van de Palestijnse beweging nog steeds niet voldoende rekent met democratische groeperingen als het PFLP en het DFLP". De samenwerking tussen deze twee Fronten "is niet gericht op een breuk binnen de PLO, maar op een versterking van het democratisch gehalte van die organisatie". Opmerkelijk genoeg gaf het Hongaarse persbureau MTI deze kritiek op internationale spreiding.

Vraaggesprek met

Op 20 oktober verspreide het Hongaarse persbureau een samenvatting van een interview met de PLO-voorzitter, dat de semi-officiële in Boedapest verschijnende krant 'Magyar Hirlap' die dag publiceerde.

gaf daarin de verzekering dat hij, anders dan zijn tegenstanders wilden doen geloven, helemaal niet uit was op een ineen-schuiving van het plan-Fez en het plan- . Voorts hield hij zijn gesprekspartner voor dat er helemaal geen sprake was van een splitsing binnen de PLO, maar dat alle problemen alleen het gevolg waren van een interventie in de Palestijnse aangelegenheden door enkele Arabische regi

Slachting onder Libanese communisten

Zoals bekend richtten islamitische fundamentalisten, leden van de lokale 'Islamitische Eenheidsbeweging' (IUM), medio oktober in Tripoli een bloedbad aan onder leden van de orthodoxe, Moskougezinde CP-Libanon. Radicale en extreme Palestijnen evenals de Syriërs beschuldigden ervan dat zijn mensen bij de moordpartij betrokken waren geweest *). Op 20 oktober besteedde de Hongaarse televisie aandacht aan de kwestie met een zeer openhartig interview met , secretaris CC/CP-Libanon **). In de inleiding op het vraaggesprek vertelde de omroe dat er recent bloedige gevechten hadden plaatsgevonden in Tripoli tussen

*) Focus nr. A84/037 dd. 24-5-1984, blz. 14/5.

**) is voorts een van de vice-presidenten van de Wereldvredeesraad (WPC).

enerzijds communisten en anderzijds leden van islamitische organisaties en hen steunende volgelingen van . In de loop van het interview verklaarde de CP-leider dat de aanval op zijn partijgenoten was gesteund "door reguliere Al Fatah-eenheden, die onder directe verantwoordelijkheid staan van ". Naar zijn mening was de PLO-voorzitter een alliantie met de moslems aangegaan om zo lucht te geven aan zijn anti-Syrische gevoelens. In dit kader beschuldigde hij er zelfs van met behulp van diens islamitische bondgenoten in Tripoli een eigen staat te willen vestigen, die als een tegen Syrië gericht bolwerk zou moeten gaan functioneren. Het feit dat communisten een dergelijke ontwikkeling hadden afgewezen, had volgens de CP-topfunctionaris tot het bloedbad geleid. Tenslotte zei hij dat zijn partij, ondanks alles wat er gebeurd was, toch zou blijven proberen om niet alleen de eenheid van de PLO maar ook de positie van te redden, al was het maar vanwege de symboolfunctie van de persoon van de PLO-voorzitter.

Deze televisie-uitzending was des te opmerkelijker omdat Al Fatah enkele dagen eerder een verklaring had uitgegeven, waarin krachtig stelling was genomen tegen de verschillende beschuldigingen, die in verband met de moordpartij in Tripoli waren geuit, en waarin zelfs werd betoogd dat de leiding van die verzetsbeweging juist alles had gedaan om te bemiddelen en de levens van communisten te redden *).

Interessante interviews

Eind oktober publiceerde het partijdagblad 'Nepszabadsag' vraaggesprekken met de Syriër en de Palestijn . Het Hongaarse persbureau vond de gedane uitspraken belangrijk genoeg om er een bericht aan te wijden **).

, lid van het pan-Arabische commando van de Syrische Baathpartij, gaf als zijn mening dat de meerderheid binnen de Palestijnse verzetsbeweging en binnen Al Fatah wil dat organisatorische hervormingen worden doorgevoerd en dat PNC-resoluties gerespecteerd worden. De pro-Syrische PNC-voorzitter maakte vervolgens duidelijk dat niet hoeft te verdwijnen als PLO-voorzitter : hij moet alleen

*) 'Bagdad-VOP' dd. 17-10-1983.

**) 'MTI' dd. 31-10-1983.

diepgaande hervormingen uitvoeren, een collectieve leiding instellen en de relaties met Syrië herstellen. Volgens _____ neemt Syrië voor de Palestijnen een speciale positie in : naar zijn mening kan de Palestijnse beweging zonder dat land geen stap vooruit komen.

De Hongaarse televisie zond op 1 december een programma uit over Libanon en de Palestijnen. Leidende mitters als _____ en _____ kregen daarin de gelegenheid om nog eens hun gram jegens de PLO-en de Al Fatah-leiding te halen. Ook _____ werd weer aan het woord gelaten. Hij herhaalde de eisen inzake organisatorische hervormingen te steunen, maar wees verschillende politieke eisen van de rebellen nogmaals af. Opmerkelijk genoeg keerde hij zich ook tegen uitlatingen van _____ als zou Syrië met de Amerikanen samenwerken tegen de Palestijnen.

Een commentaar

Het partijdagblad 'Nepszabadsag' publiceerde begin december een redactioneel commentaar op de Palestijnse problemen, dat een dag later door het perscureau 'MTI' op de telex werd gezet *). In dit artikel werd gesteld dat "de PLO een actieve anti-imperialistische kracht moet blijven". Vervolgens werd erop gewezen dat "het internationale belang van de organisatie zal afhangen van het antwoord op de vraag in hoeverre zij erin slaagt de eenheid binnen de Palestijnse verzetsbeweging en de samenwerking met nationale patriottische krachten in de Arabische wereld te versterken".

PFLP ers op bezoek

Een PFLP-delegatie bestaande uit _____ (politburo) en _____ (CC) bracht van 12 tot 17 februari 1984 een bezoek aan Hongarije op uitnodiging van het 'Solidariteitscomité'***). De Palestijnen ontmoett _____, plv. hoofd CC/MSZMP-afdeling buitenland, en _____, voorzitter van de 'Nationale Vredesraad' ***). Besprekingen

*) 'MTI' dd. 4-12-1983.

**) 'MTI' dd. 17-2-1984.

***) _____ is lid van het presidium van het 'Patriottisch Volksfront' en van het presidium van de 'Wereldvredesraad' (WPC).

werden gevoerd met een afvaardiging van het als gastheer optredende comité die bestond uit voorzitter _____ en secretaris _____. Beide partijen noemden "eenheid van de partijen die tegen Camp David strijden" noodzakelijk, met welke woorden ongetwijfeld _____'s bezoek aan _____ eind december 1983 werd veroordeeld. De Hongaren bevestigden "hun solidariteit met de Arabische volkeren die zich tegen het imperialisme verzetten en met Syrië en het Palestijnse volk, die beide vechten voor de vestiging van een staat onder leiding van de PLO".

----- in Boedapest -----

Op 6 april arriveerde een door secretaris-generaal _____ geleide DFLP-delegatie vanuit Polen in Hongarije. De bezoekers, die tot 10 april bleven, kwamen op uitnodiging van het 'Solidariteitscomité'.

cum suis spraken onder andere met _____, CC/MSZMP-secretaris bij tenland, met _____, secretaris-generaal 'Patriottisch Volksfront' en met _____, plv. BuZa-minister (was _____ soms afwezig ?) Voorts werden besprekingen gevoerd met een delegatie van het inviterende Comité onder leiding van _____*).

Het overleg verliep volgens beide zijden "hartelijk en vriendelijk". Men was het erover eens dat herstel van de nationale eenheid onder de Palestijnen hard nodig was. De Hongaren prezen de daarop gerichte pogingen van het DFLP. Deze lof was politiek gezien van betekenis omdat Al Fatah enkele dagen eerder een eind maart onder andere door het DFLP opgesteld voorstel voor een uitweg uit de impasse had afgewezen **).

Op uitnodiging van het Centrale Comité van de Hongaarse CP bracht _____, lid van het politburo van de politiek nauw met het PFLP en het DFLP samenwerkende CP-Palestina, een bezoek aan Boedapest.

*) 'MTI' dd. 10-4-1984.

**) Vgl. Focus nr. A84/038 dd. 28-5-1984, blz. 15.